

Poročila

Letno poročilo Slovenskega geološkega društva za leto 2017 in načrti za leto 2018

Matevž NOVAK

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva ul. 14, SI-1000 Ljubljana; e-mail: matevz.novak@geo-zs.si

Slovensko geološko društvo (SGD) s sedežem na Dimičeva ul. 14 v Ljubljani je strokovno združenje slovenskih geologov. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1951 in povezuje raziskovalce, učitelje, druge poklicne geologe in ljubitelje stroke. Cilj SGD s statusom društva, ki deluje v javnem interesu, je napredek znanosti in prakse na področju vseh vej geologije.

Društvo prireja javna predavanja, strokovne ekskurzije, razstave, znanstvene sestanke in delavnice, skrbi za popularizacijo geologije in za vključevanje geoloških ved v osnovnošolske in srednješolske učne programe, sodeluje pri prizadevanjih za varstvo okolja in pri izdelavi zakon- skih aktov in normativov s področja geologije.

Skozi vsa leta društvo deluje v skladu z določili statuta in s programom dela, ki je sprejet na sejah IO društva v vsakem koledarskem letu. V letu 2017 je bila seja razširjenega Izvršnega odbora društva 14. junija. Večina postavk zastavljenega programa je bila realizirana. Najave in poročila o društvenih aktivnostih redno objavljamo na spletni strani <https://sites.google.com/a/geo.ntf.uni-lj.si/sgd/>.

Strokovna predavanja

Bálazs Székely (Univerza Eötvös Loránd v Budimpešti), »Attempts to integrate David with Goliath: lessons learnt on differential uplift in a flatland«, 14. marec 2017 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Giovanni Monegato (Inštitut za geoznanosti in zemeljske vire italijanskega Nacionalnega raziskovalnega sveta), »An updated overview of last glacial maximum on the southern side of the Alps: comparisons and climate considerations«, 23. marec 2017 ob 18. uri v Ljubljani na Geološkem zavodu Slovenije, Dimičeva ul. 14. Predavanje je bilo izvedeno v soorganizaciji s Slovenskim nacionalnim odborom INQUA (SINQUA).

Vanja Kastelic (Italijanski nacionalni inštitut za geofiziko in vulkanologijo – INGV), »Seizmotektonika, seizmičnost in potresna ogroženost centralnih Apeninov – kaj smo se naučili iz zadnjih močnih potresov in kaj ostajajo nadaljnji izzivi«, 25. oktober 2017 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Bojan Djurić (Oddelek za arheologijo FF v Ljubljani), »Rimska oskrba mest s kamnom – primer Colonia Iulia Emona (Ljubljana)«, 15. november 2017 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Mihael Brenčič (Oddelek za geologijo NTF, GeoZS), »Vasilij Nikitin, petrolog in mineralog – ob 150. obletnici rojstva«, 7. december 2017 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Strokovne ekskurzije

Strokovna ekskurzija v soorganizaciji SGD in Društva SKIAH je bila izvedena 13. in 14. oktobra 2017. Teme ekskurzije so bile **mineralne vode, vulkaniti in geotermalna energija v SV Sloveniji in Z Madžarski**. Ogledali smo si globoke geotermalne vrtine in mofete v Slovenskih goricah, Doživljajski park Vulkanija na Goričkem, geotermalne vrtine v Moravskih Toplicah, sistem za pridobivanje zemeljskega plina v Lendavi-Petišovcih, termalno jezero Heviz in Pokrajinski muzej Balaton. Pri izvedbi so sodelovali tudi madžarski kolegi iz MFGI in zdravilišča Heviz. Ekskurzije se je udeležilo 30 članov obeh društev in 4 člani Hrvaškega geološkega društva.

Strokovna posvetovanja, seminarji in okrogle mize

SGD je bilo soorganizator **23. posvetovanja slovenskih geologov**, 31. marca 2017 v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF. Na posvetovanju je Društvo sodelovalo s predstavitvami mednarodnih projektov, v katere je vključeno.

SGD je skupaj s Kariernimi centri UL in Društvom študentov geologije organiziralo **Karierni dan za študente geologije**, 19. aprila 2017 med 13. in 15. uro na Oddelku za geologijo NTF. V okviru dogodka sta bila organizirana okrogla miza o možnostih zaposlovanja in mreženje s potencialnimi delodajalci.

SGD je bilo soorganizator **4. svetovnega foruma o zemeljskih plazovih** z naslovom »Landslide Research and Risk Reduction for Advancing Culture of Living with Natural Hazards«, med 29. majem in 2. junijem 2017 v Ljubljani. Odmevnega

mednarodnega dogodka se je udeležilo več kot 600 udeležencev iz 51 držav.

SGD je sodelovalo kot sponzor pri organizaciji

3. regionalnega simpozija o zemeljskih plazovih v Jadransko Balkansko regiji (ReSyLAB), od 11. do 13. oktobra 2017 v Ljubljani v soorganizaciji Geološkega zavoda Slovenije, Fakultete za gradbeništvo in geodezijo ter Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

SGD je skupaj z Društvom študentov geologije organiziralo delavnico z naslovom »Fosili skozi oči umetnika«. Delavnica o tehnikah paleontološke ilustracije je potekala 19. decembra 2017 v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF. Udeležilo se je 13 študentov.

Delovna akcija čiščenja geološkega profila

V soboto, 25. marca 2017 smo v Naravnem spomeniku Dovžanova soteska izvedli tradicionalno delovno akcijo čiščenja zarasti na geoloških naravnih vrednotah v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave (ZRSVN) in Občino Tržič. Akcije se je udeležilo 26 študentov, zaposlenih na ZRSVN, članov SGD in domačinov.

GeoTEK in GeoLOV

Slovensko geološko društvo je 5. oktobra 2017 organiziralo drugi tradicionalni **GeoTEK**, tokrat s Podpeškega jezera na Krim. Udeležilo se ga je 27 članov in simpatizerjev.

Poleg GeoTeka smo v letu 2017 uvedli še ekipno družabno akcijo, povezano z geološko vsebino – **GeoLOV** (»geocaching«). **Prvi GeoLOV** je bil v soboto, 8. aprila 2017 v okolici Lesnega Brda. Udeležilo se ga je 30 mladih geologov, razporejenih v 7 tekmovalnih skupin.

Sodelovanje na domačih dogodkih in druge aktivnosti

14. marca 2017 smo sodelovali na informativnem tehničnem dnevu Gimnazije Brežice, na katerem smo v delavnici predstavili uporabnost geoloških raziskav in poklic geologa.

18. marca 2017 smo sodelovali na **7. Kocenovih soboti** na Ponikvi s predstavitvijo njihovega pomembnega rojaka, pokojnega geologa, prof. dr. Stanka Buserja.

Z delavnico *Fizikalno in kemijsko preperevanje kamnin* smo sodelovali na tradicionalnih **Mednarodnih dnevih mineralov, fosilov in okolja MINFOS** v Tržiču, 13. in 14. maja 2017 v Dvorani tržiških olimpijcev.

Z delavnico *Vse o vulkanih* so člani SGD z GeoZS in Oddelkom za geologijo NTF sodelovali na prireditvi **Vrt eksperimentov**. Dogodek je or-

ganizirala Hiša eksperimentov v okviru 9. Znanstivala, 3. in 4. junija 2017 od 10. do 18. ure na Stritarjevi ulici v Ljubljani.

SGD je tudi v letu 2017, 9. junija, sodelovalo na dogodku »**BioBlitz – 24 ur z reko Muro**« v Veržeju v organizaciji Zavoda RS za varstvo narave, Območne enote Maribor. Izvedeni sta bili *Geološka delavnica o kamninah, mineralih in fosilih* ter hidrogeološka delavnica *Lastnosti podzemne in pitne vode*. Udeležilo se jih je skupaj skoraj 90 učencev. Društvo se je skupaj z Geološkim zavodom Slovenije in Oddelkom za geologijo NTF predstavilo tudi na stojnici.

26. avgusta 2017 je Društvo Fran Govekar Ig v sodelovanju z Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU na Igu ponovno organiziralo **Koliščarski dan**. Z geološko delavnico *Vse o geoloških značilnostih Ljubljanskega barja in še čem* je SGD sodelovalo skupaj z Oddelkom za geologijo NTF, Geološkim zavodom Slovenije in ZRSVN.

Mednarodno delovanje SGD in članstvo v tujih in domačih zvezah

SGD je včlanjeno v tuje zveze: European Federation of Geologists (EFG), International Union for Quaternary Research (INQUA), European Association for the Conservation of the Geological Heritage (ProGeo), European Mineralogical Union (EMU) in International Mineral Association (IMA). Včlanjeni smo tudi v Slovensko inženirsko zvezo (SIZ).

Kot član **Evropskega združenja geologov** (European Federation of Geologists – EFG) SGD od leta 2015 sodeluje v evropskih projektih *Obzorje 2020 (Horizon 2020)*. Skupaj z več drugimi nacionalnimi geološkimi društvi sodelujemo kot neodvisni partner preko pogodbe z EFG kot vodilnim projektnim partnerjem. V letu 2017 smo uspešno zaključili aktivnosti v projektu IN-TRAW – Mednarodno sodelovanje na področju oskrbe z mineralnimi surovinami (*International Cooperation on Raw materials*). Marca 2018 se bo zaključil projekt KINDRA – Zbirka znanja za hidrogeološke raziskave (*Knowledge Inventory for Hydrogeology Research*), nadaljuje pa se sodelovanje v projektih UNEXMIN – Podvodni raziskovalec potopljenih rudnikov (*An Autonomous Underwater Explorer for Flooded Mines*) in CHPM 2030 – Soproizvodnja toplotne in električne energije ter pridobivanje kovin (*Combined Heat, Power and Metal extraction from ultra-deep ore bodies*). V letu 2017 smo začeli sodelovati še v projektu INFAC – Inovativna, neinvanzivna in popolnoma sprejemljiva tehnologija raziskovanja (*Innovative, Non-Invasive*

and Fully Acceptable Exploration Technologies). Član SGD, Marko Komac je član izvršnega sveta EFG kot External Relations Officer, več naših članov pa sodeluje v strokovnih svetovnih telesih EFG.

Pod okriljem **Mednarodne zveze za raziskovanje kvartarja** (International Union for Quaternary Research – INQUA) je med 9. in 12. novembrom 2017 potekalo *5. regionalno znanstveno srečanje za kvartarno geologijo*, posvečeno geološko pogojenim nevarnostim. Organizatorji srečanja so Hrvaški nacionalni odbor INQUA (Hrvaška akademija znanosti in umetnosti, Oddelek za naravoslovje), Inštitut za kvartarno paleontologijo in geologijo, Slovenski nacionalni odbor INQUA, Slovensko geološko društvo, Geološki zavod Slovenije in Hrvaški geološki inštitut. Dvodnevno srečanje se je odvijalo v kraju Starigrad Paklenica na Hrvaškem, sledila pa mu je tridnevna ekskurzija v okolici Velebita. Srečanja se je udeležilo nekaj manj kot 50 znanstvenikov iz širše jadranske regije.

V letu 2017 smo ponovno vzpostavili sodelovanje z Delovno skupino za jugovzhodno Evropo **Evropske zveze za zaščito geološke dediščine** (European Association for the Conservation of the Geological Heritage – ProGEO). SGD je obnovilo članstvo v tej skupini, Martina Stupar (z ZRSVN) pa je naša predstavnica. V letu 2017 smo pripravili gradiva za predstavitev šestih slovenskih geoloških naravnih vrednot v knjigi o »*geosites*« **v JV evropski regiji.**

SGD je tudi član **Slovenske inženirske zveze** – SIZ. S tem je izpolnjen pogoj o obveznem članstvu SGD v SIZ za pridobitev naziva Evro inženir (EUR ING). Čakamo člane za pobude.

V letu 2018 so načrtovane in delno že izvedene naslednje dejavnosti društva:

Strokovna predavanja

Martin Gaberšek in **Klemen Teran** (Geološki zavod Slovenije), »*Prah – dragocen vir geokemičnih informacij o okolju*«, 22. marca 2018 ob 17.30 uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Tina Peternel (Geološki zavod Slovenije), »*Spremljanje pobočnih masnih premikov na primeru plazov Urbas in Čikla (SZ Slovenija)*«, 29. marca 2018 ob 17.30 uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Teja Čeru (Oddelek za geotehnologijo, rudarstvo in okolje NTF), »*Uporaba georadarja pri geomorfoloških raziskavah na krasu*«, 12. aprila 2018 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11

Lada Hylova (Univerza Palacky v Olomoucu, Češka), »*Upper Silesian basin*«, 19. aprila 2018 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Daniela Rehakova (Univerza v Bratislavi, Slovaška), »*Calcareous microplankton in the Upper Jurassic/Lower Cretaceous pelagic sediments of the Western Carpathians – a tool for stratigraphical and paleoenvironmental interpretation*«, 26. aprila 2018 ob 17. uri v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11.

Timotej Verbovšek (Oddelek za geologijo NTF), predstavitev projekta UNEXMIN – *An Autonomous Underwater Explorer for Flooded Mines* bo predvidoma v sredini maja 2018.

Strokovne ekskurzije

V maju 2018 je predviden **ogled naravnega kamna na ljubljanskih ulicah** pod vodstvom Matveža Novaka.

Konec pomladi 2018 je predvidena **strokovna ekskurzija na Pohorje** pod vodstvom Mirijam Vrabec. Tema ekskurzije bo predstavitev novih dognanj o sestavi magmatskih in metamorfih kamnin Pohorja.

Strokovna posvetovanja in okrogle mize

Slovenski nacionalni odbor INQUA (SINQUA), ki deluje pod okriljem SGD, organizira **1. srečanje SINQUA** v sredo, 18. aprila 2018, v Ljubljani, na Geološkem zavodu Slovenije, Dimičeva ulica 14.

5. slovenski geološki kongres

Slovensko geološko društvo je z Geološkim zavodom Slovenije soorganizator **5. slovenskega geološkega kongresa**. Kongres, ki bo potekal med 3. in 5. oktobrom 2018 v Velenju, bo za SGD največji in najpomembnejši dogodek leta 2018. Partnerji pri organizaciji so Premogovnik Velenje, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Slovensko rudarsko društvo inženirjev in tehnikov (SRDIT), Društvo slovenski komite mednarodnega združenja hidrogeologov (SKIAH) in Mestna občina Velenje. Kongres bo ob izmenjavi novih raziskovalnih rezultatov posvečen pomenu geoznanosti za širšo družbo in njen razvoj. Spremljalo ga bo veliko dogodkov v organizaciji SGD: Dan geologije z delavnicami in predavanji, GeoTEK in fotografski natečaj *Geoznanost za družbo*. Na kongresu bo tudi skupščina Slovenskega geološkega društva z volitvami novega vodstva in drugi organov. Vse informacije o kongresu bodo redno objavljene na spletni strani www.geo-zs.si/5SGK.

Dan geologije

Skupina za popularizacijo geologije v okviru SGD je pripravila idejno zasnovo in program za prvi **Dan geologije**, ki bo letos organiziran v okviru dejavnosti, ki bodo spremljale 5. slovenski geološki kongres v Velenju. Delavnice in predstavitve na temo *Geologija v vsakdanjem življenju* za učence in dijake osnovnih in srednjih šol bodo potekale dan pred kongresom, 2. oktobra 2018. Načrtujemo, da bi Dan geologije postal tradicionalen dogodek z vključevanjem čim večjega števila inštitucij. Slovensko geološko društvo je z Geološkim zavodom Slovenije soorganizator 5. slovenskega geološkega kongresa.

Fotografski natečaj

SGD je v okviru 5. slovenskega geološkega kongresa razpisalo nagradni fotografski natečaj *Geoznanost za družbo*. 24 najboljših fotografij po izboru komisije bo v velikem formatu razstavljenih v Galeriji na prostem v Velenju v času geološkega kongresa, skupaj pa tri mesece. 12 najboljših fotografij bo natisnjenih na koledarju, za najboljše tri fotografije pa bodo na zaključni kongresni slovesnosti podeljene nagrade.

GeoTEK in GeoLOV

Tretji tradicionalni **GeoTEK** Slovensko geološko društvo letos organizira v okviru dejavnosti, ki bodo spremljale 5. slovenski geološki kongres v Velenju. Trasa GeoTEKA, ki bo 2. oktobra 2018, sledi kolesarski stezi okrog Velenjskega jezera.

Drugi tradicionalni **GeoLOV**, tokrat na območju med Orlami in Škofljico, bo izveden predvidoma v začetku novembra 2018.

Obvestila članom Slovenskega geološkega društva

SGD je z Geološkim zavodom Slovenije nadaljevalo z aktivnostmi za **ureditev pravno-formalnega statusa "geološkega zakona"**. Pripravila smo osnutek dokumenta z opisom stanja, problematike ter predlogi za ureditev. Glavni poudarek je na reševanju problematike na področju zbiranja, hranjenja in razpoložljivosti geoloških podatkov oz. podatkov o geosferi. V teku je postopek usklajevanja in dopolnjevanja osnutka z izobraževalnimi inštitucijami, podjetji in strokovnimi združenji.

Popularizacija geologije. Znotraj SGD so se močno intenzivirale aktivnosti, namenjene promociji geološke znanosti. Skupina za popularizacijo geologije je na sestankih 10. 4. 2017 in 18. 12. 2017 posodobila program z jasno zastavljenimi cilji, s podrobnim načrtom lastnih akcij in objav v poljudnoznanstvenih revijah ter s koledarjem prireditev, na katerih bomo sodelovali. Skupina je v sodelovanju z Oddelkom za geologijo (UL, Naravoslovnotehniška fakulteta) pripravila geološke vsebine za **vključitev v Posodobitvene programe za učitelje** in v *Katalog programov nadaljnje izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*, ki se bodo izvajali na podlagi prijav na razpis programov KATIS. Skupina je opravila tudi prvo stopnjo temeljite **analize geoloških vsebin v učbenikih za osnovno in srednjo šolo**. Pregledali smo 101 učbenik za vse predmete, ki vsebujejo geološke vsebine in te vsebine evidentirali ter kritično ocenili. Naslednji korak bo pregled vsebin po tematikah in priprava priporočil za njihovo izboljšanje.

Sodelovanje s sorodnimi društvi. Iz poročila je razvidno, da smo močno okrepili ter vzpostavili nove stike s tujimi geološkimi društvi (predvsem Hrvaškimi in Srbskimi) ter z drugimi društvi s sorodnimi cilji (Geomorfološkim društvom Slovenije – GDS, Prirodoslovnim društvom Slovenije – PDS, Društvom slovenski komite mednarodnega združenja hidrogeologov – SKIAH).

Sodelovanje s sorodnimi društvi. SGD dobro sodeluje s tujimi geološkimi društvi (predvsem Hrvaškimi in Srbskimi) ter z drugimi društvi s sorodnimi cilji (Geomorfološkim društvom Slovenije – GDS, Društvom slovenski komite mednarodnega združenja hidrogeologov – SKIAH, Prirodoslovnim društvom Slovenije – PDS).

Postavitev nove spletne strani. SGD je še vedno sredi postopka temeljite posodobitve društvenega spletnega portala, ki bo omogočal hitrejšo obveščanje o društvenih dogodkih, objavo koledarja dogodkov, izmenjavo mnenj registriranih uporabnikov ter naročanje na prejemanje teh obvestil. S tem želi društvo doseči večjo prepoznavnost društva in povečanje števila članov. Do dokončanja postavitve portala redno osvežujemo obstoječo spletno stran: <https://sites.google.com/a/geo.ntf.uni-lj.si/sgd/>.